

سید حسین خرم
 عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد
 خمینی شهر

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

چکیده

خداوند متعال برای به سعادت و کمال رسانیدن انسان‌ها، پیامبرانی و به ویژه آخرین سفیرش پیامبر اعظم حضرت محمد مصطفی (ص) را فرو فرستاد. آنها در یک برنامه تدریجی انسان‌ها را از انواع آلودگی، خرافات، کجروی، و زنگارهای شرک که همچون غل و زنجیر بر پیکرشان سنگینی می‌کرد، رهایی دادند. پس از ختم نبوت، انمهی اطهار (علیهم‌السلام) که حجت‌های الهی بر روی زمین بوده و هستند و خواهند بود، وظایف خاتم (ص) را به دقت تمام دنبال کرده و قلوب مطهرشان برای ارشاد و هدایت مسلمانان و حتی غیر مسلمانان نیز می‌تپید.

گفتنی است که نبوت و امامت از نعمت‌های عظیم الهی بر بشریت و به ویژه مسلمانان است. پس بر جمیع انسان‌ها و مسلمین، شکرگزاری از این نعمات والا و تکریم آن ضروری است. در این ارتباط سؤالاتی در ذهن متبادر می‌شود:

۱. راهکارهای مهم در فزونی بخشیدن محبت به اهل بیت (علیهم السّلام) که همراه با تبعیت از دستورات آنان باشد، کدام است؟

۲. بازتاب و پیامدهای مهم توجه به اهل بیت (علیهم السّلام) در جامعه چیست؟ سعی نگارنده در این مقاله آن است که برای سؤالات فوق‌الذکر پاسخی شفاف و روشن ارائه دهد.

کلید واژه‌ها

رسول خدا (ص)، اهل بیت (ع)، مسلمان، محبت، سعادت

مقدمه

شایان ذکر است که انبیای الهی به خصوص خاتم الانبیاء حضرت رسول اکرم (ص) و انمهی اطهار (علیهم السّلام) در به کمال رسانیدن انسان‌ها و سوق دادن آنها به قرب الی‌الله تلاش‌های وافری می‌ذول داشته‌اند. از سوی دیگر احترام و تکریم و محبت داشتن به آنها از ضروریات دینی است و از سوی دوم آنها اسوه‌های عالی بشریتند و با محبت و مودت داشتن نسبت به آن بزرگواران و عمل کردن به دستوراتشان، سعادت‌مندی و رستگاری انسان‌ها تضمین خواهد شد. از سوی دوم در پرتو محبت اهل بیت (علیهم السّلام) و به کار بستن سخنان زیبای آنان، جامعه‌ای سرشار از امنیت، صلح و صفا، مهرورزی همراه با عدالت اجتماعی و معنویت خواهیم داشت. مجموع این عوامل مرا و داشت تا موضوعی تحت عنوان «راهکارهای مهم، در فزونی محبت به اهل بیت (علیهم السّلام)» انتخاب نموده و به تحقیق پیرامون آن بپردازم.

روش تحقیق در این مقاله به شیوه‌ی کتابخانه‌ای یا تکیه بر منابع اصلی و درجه اول می‌باشد که برای فهم بهتر از منابع درجه دوم و تفاسیر و منابع کتب حدیثی و تحقیقات جدید نیز استفاده شده است. همچنین ناگفته نماند که برای تحلیل و تبیین مسائل مندرج، از روش تحلیل کلی مربوط به کلیات مسائل و رویدادها، و تحلیل جزئی مربوط به جزئیات حوادث سود برده شده است. به امید آنکه مورد رضایت قادر متعال و ساحت مقدس رسول‌الله (ص) و علاقه‌مندان به خاندان عصمت و طهارت و مکتب علوی قرار گیرد و بر محبت و معرفت و ارادت بیشتر ما به آن عزیزان توأم با عمل و دستوراتشان افزوده گردد.

عوامل مهم در فزونی بخشیدن به محبت و مودت اهل بیت (علیهم السلام):

۱. توجه به قرآن و دستورات الهی:

قرآن کلام مقدس الهی، در ارتباط با تبعیت از دستورات رسول الله (ص) و ائمه اطهار (علیهم السلام) چنین می‌فرماید: «ای کسانی که ایمان آورده‌اید، اطاعت کنید خدا را و اطاعت کنید پیامبر خدا و صاحبان امر را، و هر گاه در چیزی نزاع کردید آن را به خدا و پیامبر ارجاع دهید. اگر ایمان به خدا و روز رستاخیز دارید، این برای شما بهتر و عاقبت و پایانش نیکوتر است.» (۱)

خداوند اطاعت از «اولی الامر» را در ردیف اطاعت از پیامبر و خدا قرار داده است و این خود نشان می‌دهد که «اولی الامر» از همه مردم بالاترند و پیامبر (ص) از ایشان برتر و خدا از همگی برتر است. بدیهی است که تنها ائمه اطهار که آل پیغمبرند چنین مرتبتی دارند نه دیگران. آنان کسانی هستند که امامت و عصمت ایشان به اثبات رسیده و تمام مسلمین بر بلندی مرتبه و عدالت ایشان اتفاق دارند. (۲) اطاعت بی چون و چرا از رسول الله (ص) و اولی الامر نشان عصمت آن بزرگواران است، پس هر مصداقی که برای اولی الامر بیان شود، اگر معصوم نباشد مردود است. (۳)

در ارتباط با دوستی و محبت اهل بیت (علیهم السلام) در قرآن چنین آمده است: ﴿قُلْ لَا اسْتَلْكُمْ عَلَيْهِ اجْرًا اِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبٰى...﴾

«... من هیچ پاداشی از شما بر رسالتم درخواست نمی‌کنم، جز دوست داشتن اهل بیتم و هر کس کار نیکی انجام دهد، بر نیکی اش می‌افزایم چرا که خداوند آمرزنده و سپاسگزار است.» (۴)

دوستی ذوی القربی، به مسأله‌ی ولایت و قبول رهبری ائمه معصومین (علیهم السلام) از دودمان پیامبر (ص) بازگشت می‌کند که در حقیقت تداوم خط رهبری پیامبر (ص) و ادامه مسأله‌ی ولایت الهیه است، و پر واضح است که قبول این ولایت و رهبری همانند نبوت پیامبر (ص) سبب سعادت خود انسان‌ها و نتیجه‌اش به خود آنها بازگشت می‌کند. (۵)

گفتنی است که خداوند در مورد عصمت اهل بیت (ع) در قرآن چنین فرموده است:

﴿... اِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْاٰبِیْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِیْرًا﴾

«... خداوند فقط می‌خواهد پلیدی و گناه را از شما اهل بیت دور کند و کاملاً شما را پاک سازد.» (۶)

کلمه «انما» در آیه، انحصار خواست خدا را می‌رساند و می‌فهماند که خدا خواسته است رجس و پلیدی را تنها از اهل بیت دور کند و به آنان عصمت دهد. (۷)

و باز می‌فرماید: «سرپرست و ولی شما، تنها خداست و پیامبر او و آنها که ایمان آورده‌اند، همانان که نماز برپا می‌دارند و در حال رکوع، زکات می‌دهند.» (۸)

این آیه مشهور به آیه ولایت است. منظور از «ولی» در آیه فوق ولایت به معنی سرپرستی و تصرف و رهبری مادی و معنوی است، به خصوص اینکه این ولایت در ردیف ولایت پیامبر (ص) و ولایت خدا قرار گرفته و هر سه با یک جمله ادا شده است و به این ترتیب، آیه ذکر شده از آیاتی است که به عنوان یک نص قرآنی دلالت بر ولایت و امامت علی (ع) می‌کند. (۹)

آنچه تاکنون پیرامون محبت و مودت اهل بیت (علیهم السّلام) با استناد به آیات نورانی الهی ارائه شد، نکاتی در ذهن مترتب می‌شود که زمینه‌ی محبت و علاقه‌مندی به آنان را افزون می‌نماید. و در صورتی که این محبت و مودت، در مقام عمل در آید و به توصیه‌ها و سفارش‌ها و سخنان ارزنده‌ی آن والا مقامان توجه لازم شود، محققاً زمینه‌ی به کمال رسیدن و عاقبت به خیر شدن را مهیا می‌کند.

(الف) در صورتی محبت و مودت به اهل بیت (علیهم السّلام) در ما فزونی می‌یابد که به کلام مقدس الهی و آیات آن رجوع کنیم و به جایگاه و منزلت این عزیزان که اطاعت از آنها در ردیف اطاعت از خدا و پیامبر (ص) است بیشتر پی ببریم. در این حالت یک نشاط و شادابی فوق‌العاده‌ای برای عمل به فرمان‌های آنان در ما بروز می‌نماید.

(ب) محبت و مودت ما به اهل بیت عصمت و طهارت که از رجس و پلیدی بدورند در واقع از یکسو قدردانی از نعمت‌های الهی است و از سوی دوم قدرشناسی از زحمات و تلاش‌های وسیع رسول خدا (ص) است.

۲. توجه به دستورات و سخنان ارزنده رسول الله (ص):

پیامبر اعظم (ص) فرمودند: خداوند بزرگ، پیامبران را از درختان گوناگونی آفرید ولی من و علی (ع) از یک درخت آفریده شده‌ایم، من ریشه‌ی این درخت هستم و علی (ع) شاخه‌های این درخت و فاطمه (س) گل این درخت و حسن و حسین (ع) میوه‌ی آن می‌باشند و شیعیان ما برگ‌های این درخت می‌باشند. هر کس به شاخه‌ای از شاخه‌های این درخت آویخت، نجات یافت، و هر کس از آن جدا شد به هلاکت خواهد رسید، اگر بنده‌ای میان صفا و مروه سه هزار سال خدا را عبادت کند... و محبت ما را نداشته باشد خداوند او را به رُو در آتش افکند؛ آنگاه این آیه را تلاوت فرمود: ... قل لا اسئلكم علیه اجرأ الا الموده فی القربی: (۱۰)

حضرت فاطمه زهرا (سلام الله علیها) فرمودند: به درستی که پدرم نظر کرد به علی (ع) و فرمود این علی (ع) و شیعیانش در بهشت خواهند بود. (۱۱)

از جمله روایت‌های زیبا و گویا و صریح نبوی که بیانگر خصوصیات و اوصاف اهل بیت (علیهم السّلام)

است احادیث ذیل است:

از جابر بن عبدالله نقل شده که رسول خدا فرمود: «ای مردم! من در میان شما، چیزهایی را بر جای گذاشتم، اگر آنها را بپذیرید، هرگز گمراه نخواهید شد: کتاب خدا، عترتم و خاندانم» (۱۲) بِإِنِّي تَارِكٌ فَيْكُمُ الثَّقَلَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَ عِترَتِي و مسلم از عایشه همسر رسول خدا (ص) روایت کرده است که او گفت: پیامبر خدا (ص) بیرون آمد در حالی که عبایی بافته از موی سیاه بر دوش او بود، پس حسن (ع) آمد، او را داخل عبا کرد، بعد حسین (ع) آمد، او را نیز زیر عبا برد، بعد فاطمه (س) آمد، او را هم به زیر عبا جای داد، سپس علی (ع) آمد و او را با عبا پوشاند، آن گاه فرمود: «خداوند اراده فرموده است تا از شما خانواده پلیدی را دور سازد و شما را کاملاً پاک گرداند» (۱۳) [این پنج تن، معدن وحی و مظهر پاکیزگی اند؛ زیرا پیامبر (ص) پرورش یافته خدا از طریق جبرئیل و چهار نفر دیگر پرورش یافته پیامبرند]

رسول الله (ص) در روز غدیر خم خطبه‌ی مفصلی قرائت فرمودند که قسمتی از آن به شرح ذیل است:

... پس هر کس من مولایش [سرپرست] او بوده ام این علی مولای اوست، بار خدایا! دوست بدار هر که او را دوست بدارد، و دشمن دار هر که او را دشمن بدارد، و یاری کن هر که او را یاری کند و واگذار هر کس که او را واگذارد و دست از یاریش بردارد. (۱۴)

حضرت در قسمتی دیگر چنین فرمود: بدانید ای جمعیت انسان‌ها! همانا خدا علی (ع) را سرپرست و امام شما قرار داده است، که اطاعت او بر مهاجرین و انصار و پیروان نیکوکار اسلام، و بر اهل شهرها و روستاها، عرب و عجم، آزاد و برده، بزرگ و کوچک، سفید و سیاه، و بر هر بنده پرستش کننده‌ی خدا واجب است... و پس از علی (ع) امامت در فرزندان من که از علی (ع) می‌باشند تا روز قیامت برقرار خواهد بود، روزی که خدا و رسول او را ملاقات می‌کنید... و خدا توبه کسی را که ولایت او را انکار کند قبول نخواهد کرد، که این بر خدای بزرگ حتم است تا با منکر ولایت علی (ع) چنین رفتاری داشته باشد، و لازم است او را عذاب کند، عذابی سخت دردناک و جاودانه... (۱۵)

رسول خدا (ص) درباره‌ی محبت داشتن نسبت به اهل بیت (علیهم السّلام) چنین فرمود: محبت علی (ع) گناهان را می‌خورد همانطور که آتش چوب را. (۱۶) و همچنین فرمود: ثابت قدم‌ترین شما بر پل صراط شدیدترین شما است در محبت به اهل بیت. (۱۷)

از آن چه تاکنون پیرامون سخنان زیبای پیامبر اعظم (ص) در ارتباط با محبت و مودت اهل بیت (علیهم السّلام) بیان گردید نکاتی به نظر می‌رسد:

۱. سخنان پیامبر (ص) از سرچشمه زلال وحی نشأت گرفته و بر اساس هواهای نفسانی نیست.

۲. بیانات ارزنده‌ی پیامبر (ص) دلالت بر امامت و ولایت الهیه حضرت امام علی (ع) و فرزندان ایشان دارد.

۳. تمسک به قرآن، کلام مقدس الهی از یکسو و توجه به عترت و مودت به آنها از دوم سو، رمز سعادت و یکپارچگی مسلمانان و مانع گمراهی آنهاست.

۳. نیازمندی انسان‌ها در محبت اهل بیت (علیهم‌السلام) و بهره‌مندی از آن:

گفتنی است که انسان‌ها برای رسیدن به معرفت و سعادت و رستگاری نیازمند به راهنمایی‌ها و ارشادهای اهل بیت (ع) هستند؛ زیرا خداوند آنان را به عنوان اسوه‌های عالی انسانیت و کمال قرار داده است. با توجه به این مهم، ارزش و اهمیت آنان برای ما بیشتر شده و از فضایل و معنویاتشان بهره‌مند می‌گردیم.

رسول‌الله (ص) فرمودند: «محبت من و خاندانم در هفت جا، که هول و هراس عظیم است، سود می‌بخشد: «هنگام مرگ، در قبر، هنگام رستاخیز، هنگام گرفتن نامه اعمال، وقت حساب، کنار میزان و سنجش اعمال و هنگام عبور از صراط»... (۱۸)

سعید پسر جبیر، از ابن عباس نقل کرده است که پیامبر (ص) به علی (ع) فرمود: «ای علی! به درستی که رستگاران روز قیامت، شیعیان تو هستند. پس هر کس که به یکی از آنها اهانتی روا دارد، به درستی که به تو اهانت کرده و هر کس که به تو اهانت کرده باشد، به من اهانت کرده باشد، و هر آن کس که به من اهانت روا دارد، خداوند او را وارد آتش جهنم می‌کند و تا همیشه در آن خواهد بود و چه بد جایی است جهنم... یا علی!»

شیعیان تو، شیعیان خدایند و یاران تو، یاران خدا و اولیای تو، اولیای خدا و گروه تو، گروه خدا. خوش به حال کسی که تو را دوست داشت و بدبا به حال کسی که تو را دشمن داشت... (۱۹)

ابن ابی یعفور گوید: از امام صادق (ع) راجع به قول رسول خدا (ص) که فرمود: «هر که بمیرد و او را پیشوایی نباشد مرگش مرگ جاهلیت است، سؤال کردم و امام فرمود: آری، درست است. (۲۰)

با توجه به آنچه گفته شد، نیازمندی انسان‌ها به محبت اهل بیت (علیهم‌السلام) ضروری است، و بایستی با تلاش بیشتر از این گنجینه‌های معرفت و سعادت که محبتشان کارساز است، بهره‌مند گردیم.

۴. گره زدن خوشی‌ها و غم‌های زندگی به حیات ائمه (علیهم‌السلام):

در حدیث ربان بن شیبب از امام رضا (ع) نقل شده است که آن حضرت فرمود: «ای پسر شعیب! اگر

می خواهی که به درجات اعلای بهشت رسی، با ما باش! به غم ما غمگین باش و به شادی ما شاد! و بر تو باد به ولایت ما! که هر کس سنگی را دوست داشته باشد، خداوند در روز قیامت با آن محشورش کند.» (۲۱)

۵. تلاش برای افزودن بصیرت و معرفت نسبت به اهل بیت (علیهم السّلام):

برای رسیدن به سعادت و کسب معرفت و بصیرت و تقرّب به خدا، اطاعت از او امر الهی از یکسو و توجه به کلام رسول الله (ص) و ائمه اطهار (علیهم السّلام) از دوم سو، ضرورت دارد. رسول خدا (ص) فرمود: «کور آن نیست که چشمش نابینا باشد، بلکه کور (واقعی) آن کسی است که دیده بصیرتش کور باشد.» (۲۲)

امام علی (ع) فرمود: «آنکه خدا را شناخت (از ناشایسته‌ها) باز ایستاد. (۲۳) و نیز فرمود: «دانا کسی است که قدر خود را بشناسد و در نادانی این بس که ارزش خویش را نداند.» (۲۴) ارزش هر انسانی به سرمایه فکر و اندیشه اوست. یکی از والاترین امتیازهای انسان نسبت به دیگر پدیده‌های نظام هستی، داشتن فکر و عقل و اندیشه می‌باشد. امام حسن مجتبی (ع) در همین رابطه فرمود: «سفارستان می‌کنم به تقوای الهی و مداومت بر تفکر، زیرا تفکر، منشأ هر خیر و برکت، برای هر امتی می‌باشد.» (۲۵)

در فرهنگ دینی و متون معارف، از کسانی با عنوان «اهل البصائر» یاد شده است، یعنی صاحبان روشن‌بین و بیدار دلی و شناخت عمیق نسبت به حق و باطل، امام و حجّت الهی، راه و برنامه، دوست و دشمن، مؤمن و منافق. صاحبان بصیرت، چشم درونشان بیناست، نه تنها چشم سر. با آگاهی، هوشیاری و انتخاب گام در راه می‌گذارند و عملکرد و موضع‌گیری‌هایشان ریشه اعتقادی و مبنای مکتبی و دینی دارد. جهادشان و مبارزاتشان مکتبی است، نه سودجویانه و دنیاپرستانه یا نشأت گرفته از تعصبات قومی و جاهلی، یا تحریک شده تبلیغات فریبکارانه جناح باطل و سلطه زور. اهل بصیرت، راه خود را روشن و بی‌ابهام و به حق می‌بینند و باطل بودن دشمن را یقین دارند و با تطمیع و تهدید، نه خود را می‌فروشند و نه دست از عقیده و جهاد بر می‌دارند. شمشیرها و جهادشان پشتوانه عقیدتی دارد. (۲۶) و به فرموده علی (ع) بینش‌های خود را بر شمشیر نشانند. (۲۷) با توجه به آنچه گفته شد نکاتی در ذهن مترتب می‌شود:

۱. محبّت و مودت اهل بیت (علیهم السّلام) اگر از روی بینش و بصیرت و توأم با عمل به دستوراتشان باشد، علاوه بر دائمی بودن آن، لذت‌بخش و حیات‌آفرین و از همه مهمتر موجب رضای خداوند است.

۲. هنگامی محبت و مودت ما به اهل بیت (علیهم السّلام) ریشه دار و عمیق خواهد بود که در همه ابعاد زندگی به شناخت و بصیرت و معرفت دست یابیم و یا در یک جمله متصف به صفات از زنده‌ی اهل بیت و متخلق به اخلاق عالیّه آنان شویم.

۶. زیارت ائمه معصومین (علیهم السّلام):

یکی از راه‌های مطمئن برای آرامش روح و روان که منجر به فزونی محبت به ساحت مقدس اهل بیت (علیهم السّلام) و تقرب به خدا می‌گردد، زیارت ائمه معصومین (ع) است. فضیلت زیارت ائمه (علیهم السّلام) در احادیثی آمده است؛ از جمله: پیامبر اکرم (ص) فرمود: «زیارت ائمه (علیهم السّلام) موجب آمرزش گناهان و ثوابش برابر با ثواب ۷۰ حج است.» (۲۸) و باز فرود: «زائرین ائمه (ع) به شفاعت من رسیده، مرا در بهشت زیارت می‌کنند.» (۲۹)

زیارت ائمه، نشانه احترام به مقامشان، پیروی از راهشان، تبعیت از مواضعشان، استمرار خطشان، تجدید عهد با امامتشان، وفاداری به ولایتشان و زنده نگاهداشتن نام و یاد خاطره و فرهنگ و تعالیم آنان است. (۳۰)

۷. توجه به ادعیه حیاتبخش معصومین (علیهم السّلام):

شایان ذکر است که «دعا عبادت است» (۳۱) و اگر از روی اخلاص باشد، در رستگاری انسان بسیار مؤثر است. رسول اکرم (ص) فرمود: «بهترین سلاح مؤمن، صبر و دعاست» (۳۲) گفتنی است ادعیه‌ی حیاتبخش که از ائمه‌ی معصومین (ع) به ما رسیده، از یک سو در تقرب ما به خداوند، و از دوم سو در معرفت و بصیرت بیشتر ما به اهل بیت (ع) و از سوم سو توجه بیشتر به نعمت‌های عظیم و الای الهی و از چهارم سو در رسیدن ما به سعادت و نیکبختی مؤثر و مفید است.

حضرت امام خمینی (ره) در وصیت‌نامه سیاسی الهی خود، در ارتباط با اهمیت ادعیه‌ی امامان معصوم (ع) چنین فرمودند: «ما مفتخریم که ادعیه حیاتبخش که او را قرآن صاعد می‌خوانند از ائمه معصومین ما است. ما به مناجات شعبانیه امامان و دعای عرفات حسین بن علی (علیهما السّلام) و صحیفه سجادیه، این زبور آل محمد و صحیفه فاطمیه که کتاب الهام شده از جانب خداوند تعالی به زهرای مرضیه است می‌بالیم که از ما است.» (۳۳)

۸. تعظیم و تکریم نسبت به ساحت مقدس اهل بیت (علیهم السّلام):

یکی از ویژگی‌های عمده در انسان به ویژه در دوران نوجوانی و جوانی، حس الگوپذیری است. در

این راستا انسان‌ها در صددند شخصیت‌هایی که از نظر مادی و به ویژه معنوی به کمال رسیده‌اند را اسوه‌ی خود قرار دهند.

برای اینکه این مهم به نحو صحیح رشد یابد، بایستی از اهل بیت عصمت و طهارت به نحو شایسته‌ای در امور زندگی تجلیل کرد و آنان را به عنوان اسوه عالی بشریت به دیگران معرفی نمود و با احترام و تکریم، همراه با سلام و صلوات فرستادن، ارج نهیم و در ایام ولادت آن عزیزان، جشن بگیریم و در ایام شهادتشان محزون و سوگوار باشیم و یا به عبارتی در شادی ائمه اطهار (ع) شاد و در غم آنان نیز خود را شریک بدانیم و غمگین باشیم.

پر مسلم است که خانواده‌ها، مربیان، مسئولین امر، گویندگان، معلمان، صدا و سیما، مطبوعات و نویسندگان، نقش عمده‌ای در هدایت و ارشاد گروه‌های مختلف در خصوص بزرگداشت و تکریم مقام شامخ اهل بیت (علیهم‌السلام) می‌توانند داشته باشند. تکریم اهل بیت (ع) مقدمه‌ای است برای دستیابی به محبت و مودت آن خوبان والا مقام، و از سوی دیگر حرمت نگهداشتن اهل بیت (ع) سبب پویایی و شکوفایی و عظمت انسان‌ها می‌گردد و در یک جمله از زمینه‌های تقرب به خداست. امام صادق (ع) خطاب به شیعیان و مسلمانان می‌فرماید:

«برای ما زینت باشید، و اینکه با عملکردتان برای ما زشتی نباشید. با مردم به خوبی سخن بگوئید و زبانتان را از حرف‌های قبیح و لغویات حفظ نمایید.» (۳۴)

۹. آراستن محافل و مجالس و خانه‌های خود با ذکر فضایل اهل بیت (علیهم‌السلام):

از جمله راه‌های رسیدن به معرفت، و محبت و مودت به اهل بیت (علیهم‌السلام)، ثبات قدم و حرکت تدریجی و پیوسته، در مسیر کمال و یا به عبارتی «صراط مستقیم» است. برای اینکه بتوانیم در این مسیر از توشه‌ی کافی و ذخایر معنوی برخوردار گردیم، بایستی به نورانیت دیده و دل بیفزاییم و این امر میسر نخواهد شد مگر اینکه پیوسته از سخنان و کمالات گهربار ائمه اطهار (ع) استفاده نموده و مجالس خود را با فرهنگ ائمه معصومین (ع) غنی نماییم و در واقع مروج نیکی‌ها در میان خانواده‌خود و دوستان و آشنایان و آحاد جامعه باشیم و از منکرات جلوگیری کنیم. رسول خدا (ص) فرمودند: «محافل و مجالس خود را با یاد و نام علی (ع) زینت دهید.» (۳۵) و باز می‌فرماید: «به فرزندان خود محبت علی را عرضه کنید.» (۳۶) و همچنین فرمودند: «ای علی خوشا به حال کسی که تو را دوست دارد و تصدیق تو می‌کند.» (۳۷)

امام علی (ع) می‌فرماید: «دارایی آدمی چیزی است که کسب کرده است و خود با کسائی خواهد بود که دوست داشته است.» (۳۸)

۱۰. مخصوصین (علیهم السلام) در منظر اهل سنت:

با مراجعه به متون و منابع اهل سنت و توجه به بیانات آنان در خصوص شخصیت اهل بیت عصمت و طهارت، منزلت و جایگاه ائمه اطهار (ع) نزد ما [شیعیان] فزونی می‌گیرد و محبت و عشق و علاقه‌مندیمان، به آن عزیزان بیشتر می‌گردد.

توسل شافعی به اهل بیت (ع):

قال الامام الشافعی
و هم الیه وسیلتی
آل النبی ذریعتی
أرجو بهم غداً

بیدی الیمینی صحیفتی

ترجمه: «اهل بیت پیامبر (ص) وسیله ارتباط من با خدای یگانه هستند و به سبب آن‌ها امیدوارم که نامه اعمالم فردای قیامت به دست راستم داده شود.» (۳۹)

منزلت اهل بیت (ع) نزد شافعی: و قال الشافعی:

یا اهل بیت رسول الله حکم
کفاکم من عظیم القدر أنکم
فرض من الله فی القرآن انزله
من لم یصل علیکم لاصلاة له

ترجمه: «ای اهل بیت رسول خدا (ص)، محبت و دوستی شما را خداوند در قرآنی که از آسمان فرو فرستاده بر همگان واجب کرده است. در عظمت و بزرگی شما همین بس که هر کس در نماز بر شما درود نفرستد، نمازش باطل است.» (۴۰)

از عیزار بن حدیث نقل شده که عبدالله بن عمرو بن عاص در سایه کعبه نشسته بود، حسین بن علی (ع) را دید که به سویش می‌آید، همین که چشمش به وی افتاد، گفت این مرد امروز محبوب‌ترین ساکنان زمین، نزد اهل آسمان است. (۴۱) عمر بن ابی المقدام می‌گوید: من هر گاه به جعفر بن محمد (ع) نگاه می‌کردم متوجه می‌شدم که او از سلاله پیامبران است. (۴۲)

نتیجه:

از آنچه پیرامون مقاله‌ی «راهکارهای مهم در فزونی محبت به اهل بیت (علیهم السلام)» گفته شد نتایج ذیل مترتب می‌گردد:

۱. محبت و مودت به اهل بیت (علیهم السّلام) در قرآن تأکید شده و فرمان الهی است.
۲. اطاعت از امامان معصوم (علیهم السّلام) [اولی الامر] در ردیف اطاعت از رسول خدا (ص) و خداوند قرار دارد.
۳. ائمه اطهار (علیهم السّلام) از ویژگی مهم عصمت برخوردارند.
۴. ائمه اطهار (علیهم السّلام) از طرف خداوند بر مردم ولایت و سرپرستی دارند.
۵. در صورت توجه و عمل به سخنان حکیمانه و ارزنده‌ی رسول خدا (ص) در خصوص جایگاه ائمه معصومین، بر علاقه‌مندی و محبت ما به اهل بیت (علیهم السّلام) افزوده می‌گردد.
۶. خطبه‌ی مفصل رسول خدا (ص) در غدیرخم، بر مسأله‌ی ولایت امام علی (علیهم السّلام) و فرزندان ایشان تا روز قیامت دلالت دارد.
۷. برای رسیدن به معرفت و سعادت نیازمند به مکتب اهل بیت (علیهم السّلام) هستیم.
۸. خوشی‌ها و غم‌های زندگی خود را به حیات ائمه (علیهم السّلام) ارتباط دهیم.
۹. برای اینکه عشق و محبت و مودت ما به اهل بیت (ع) ریشه‌دار گردد، بایستی بر بصیرت و معرفت خود بیفزاییم.
۱۰. زیارت امامان معصوم (علیهم السّلام)، عاملی مهم در جهت ارتقای معنویت و محبت به اهل بیت (علیهم السّلام) است.
۱۱. توجه و قرائت ادعیه حیاتبخش که از معصومین (علیهم السّلام) به ما رسیده در فزونی محبت ما به اهل بیت (علیهم السّلام) کارساز است.
۱۲. تعظیم و تکریم نسبت به ساحت مقدس اهل بیت (علیهم السّلام)، یک وظیفه‌ی شرعی، اسلامی و همگانی است.
۱۳. برای قدم گذاشتن در مسیر کمال و حرکت تدریجی در آن، پیوسته نیاز به فرهنگ و سخنان ارزنده‌ی اهل بیت (علیهم السّلام) داریم.
۱۴. توجه به گفتارها و بیانات اهل سنت در خصوص سیره‌ی اهل بیت (علیهم السّلام)، علاقه‌مندی ما به ائمه اطهار (علیهم السّلام) را مضاعف می‌نماید.

پی‌نوشت‌ها:

۱. سوره نساء / آیه ۵۹
۲. تفسیر مجمع‌البیان، ج ۲، ص ۲۰۲ - التبیان، ج ۳، ص ۲۳۶

۲۹. همان منبع
۳۰. فرهنگ عاشورا، ص ۲۰۲
۳۱. نهج الفصاحه، حدیث شماره ۱۱۹۱، ص ۲۳۱
۳۲. همان منبع، حدیث شماره ۱۱۹۶، ص ۲۳۱
۳۳. وصیتنامه سیاسی الهی امام خمینی (ره)، قسمت پیشگفتار، ص ۱۲
۳۴. وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۱۹۳
۳۵. بحار الانوار، ج ۳۸، ص ۱۹۹
۳۶. همان منبع، ج ۲۷، ص ۱۵۱
۳۷. الغدير، ج ۱۰، ص ۲۷۹
۳۸. الحیاة، ج ۱، ص ۵۲۵
۳۹. الشبلنجی، نور الابصار، ص ۷۷
۴۰. ابن حجر هیتمی، الصواعق المحرقة، ج ۲، ص ۴۳۵
۴۱. ابن حجر، تهذیب التهذیب، ج ۲، ص ۳۰۰
۴۲. احمد بن عبدالله اصفهانی، حلیه الاولیاء، ج ۱، ص ۱۹۳
۳. تفسیر نور، ج ۲، ص ۳۵۶
۴. سوره شوری / آیه ۲۳
۵. تفسیر نمونه، ج ۲۰، صص ۴۰۶ - ۴۰۷
۶. سوره احزاب / آیه ۳۳
۷. تفسیر المیزان، ج ۱۶، ص ۴۶۲
۸. سوره مائده / آیه ۵۵
۹. تفسیر نمونه، ج ۴، صص ۴۲۳ - ۴۲۴
۱۰. مجمع البیان، ج ۲۲، ص ۱۲۹
۱۱. قندوزی، ینابیع الموده، ص ۴۰
۱۲. ترمذی در صحیح خود ج ۵ آورده است، حدیث شماره ۳۸۷۴ - الغدير، ج ۱۰، ص ۲۷۸
۱۳. صحیح مسلم، ج ۱۵، صص ۱۹۲ - ۱۹۵
۱۴. شیخ مفید، الارشاد، ج ۱، ص ۲۳۸
۱۵. دشتی، حماسه غدیر، صص ۱۸۵ - ۱۸۷
۱۶. بحار الانوار، ج ۲۷، ص ۱۳۶، حدیث ۱۳۵
۱۷. همان منبع، ص ۱۵۸، حدیث ۵
۱۸. شیخ صدوق، ترجمه کمل امالی، ص ۲۳
۱۹. همان منبع، صص ۳۱ - ۳۲
۲۰. کلینی، اصول کافی، ج ۲، ص ۲۰۸
۲۱. حسن زاده آملی، فضایل و سیره امام رضا (ع)، ص ۳۶
۲۲. میزان الحکمه، ج ۲، ص ۵۰۳
۲۳. غرر الحکم و دزر الکلم، ج ۱، ص ۶۱۱
۲۴. نهج البلاغه، خطبه ۱۰۳، ص ۱۴۳
۲۵. نهج الحیاة، ج ۵، ص ۱۴۲
۲۶. محدثی، فرهنگ عاشورا، ص ۷۳
۲۷. نهج البلاغه، خطبه ۱۵۰، ص ۲۰۵
۲۸. بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۱۲۱